

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
CYPRUS PEDAGOGICAL INSTITUTE

ΤΟ ΘΕΤΙΚΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΩΣ «ΚΛΕΙΔΙ» ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ

ΔΙΗΜΕΡΟ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ 2022

Δρ Νίκη Νικολαΐδου
Λειτουργός ΠΑ.ΒΙ.Σ.
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
Κύπρου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

Το κλίμα της σχολικής τάξης
(ορισμός, σημασία)

Προώθηση θετικού κλίματος στην
τάξη: Πρακτικές - Στρατηγικές

ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

Τι κλίμα επικρατεί στο καλώδιο;

ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΟΡΙΖΕΤΑΙ ΩΣ...

... η ιδιαίτερη ατμόσφαιρα που δημιουργείται σε μια τάξη στο πλαίσιο των **σχέσεων αλληλεπίδρασης** εκπαιδευτικών και μαθητών (Borich, 1999).

... τα **επαναλαμβανόμενα** πρότυπα και μοτίβα **συμπεριφοράς, στάσεων και συναισθημάτων** που χαρακτηρίζουν τη ζωή μέσα στον οργανισμό (σχολείο, τάξη) (McLellan & Nicholl, 2008).

... η **ψυχοκοινωνική ατμόσφαιρα** και του **φυσικού περιβάλλοντος** μιας αίθουσας (Τριλιανός, 2013)

... οι συνθήκες ενδιαφέροντος, ασφάλειας, αγάπης, εμπιστοσύνης και οι αρμονικές **διαπροσωπικές σχέσεις** που επικρατούν μεταξύ των μελών της τάξης (Κόφφας, 2002).

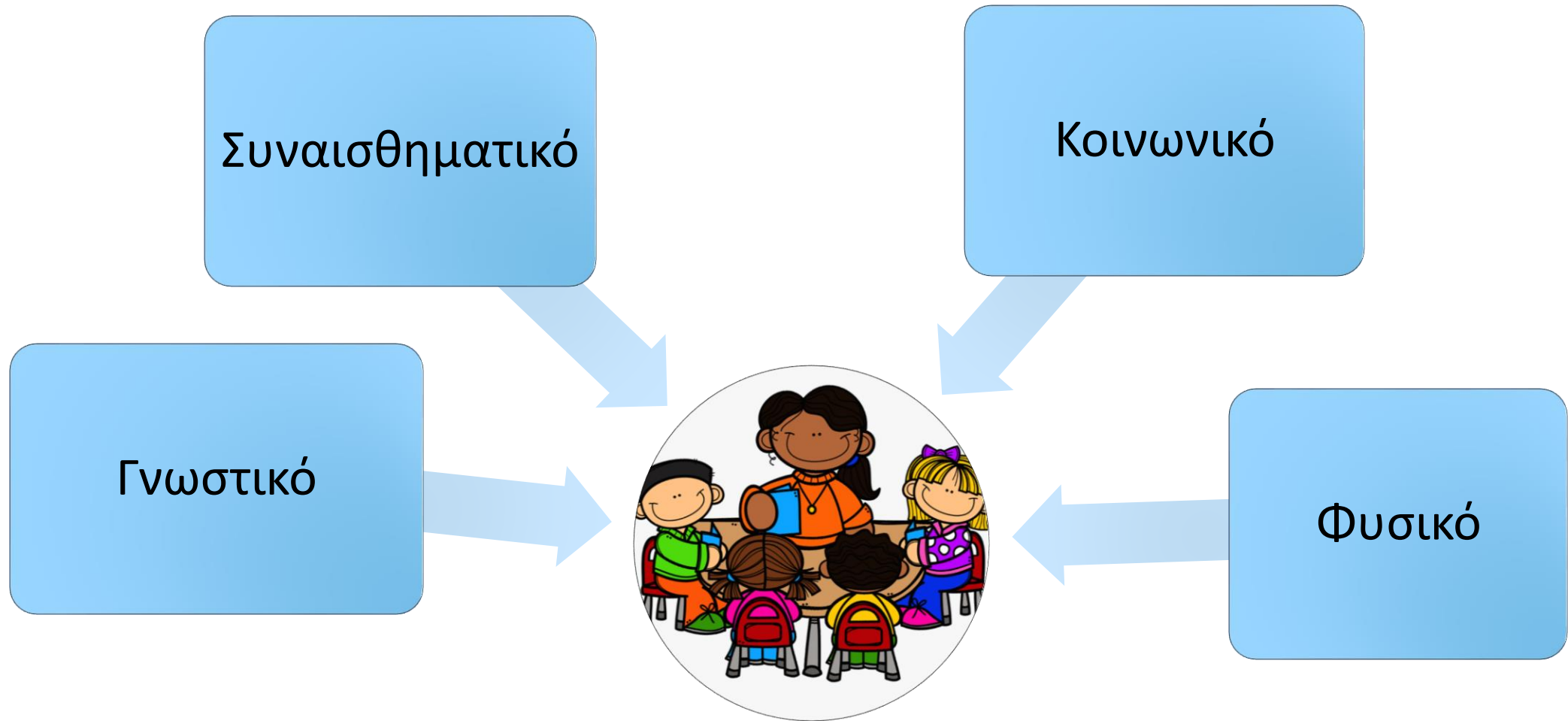
συναισθηματικό κλίμα

παιδαγωγικό κλίμα

ατμόσφαιρα της τάξης

Είναι η υποκειμενική αντίληψη των μελών της τάξης, όχι αναγκαστικά αυτό που είναι στην πραγματικότητα (Koth, Bradshaw & Leaf, 2008)

ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

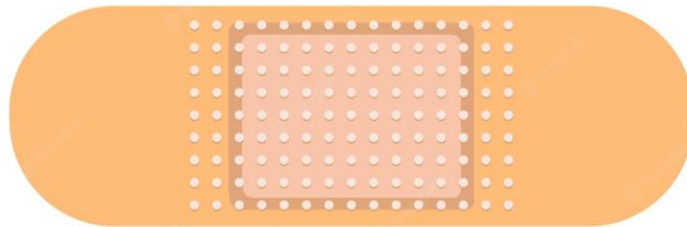
Κάποιος / Κάποια «σημαντικός/η» θα επισκεφθεί την τάξη σας.

Ως υπεύθυνος/υπεύθυνη τμήματος τι θα κάνατε/αλλάζατε;

*Μη επίγνωση του κλίματος
της τάξης...*

ΘΕΤΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ

«Η καλύτερη στιγμή
να επιδιορθώσεις τη
στέγη είναι όταν ο
ήλιος λάμπει».

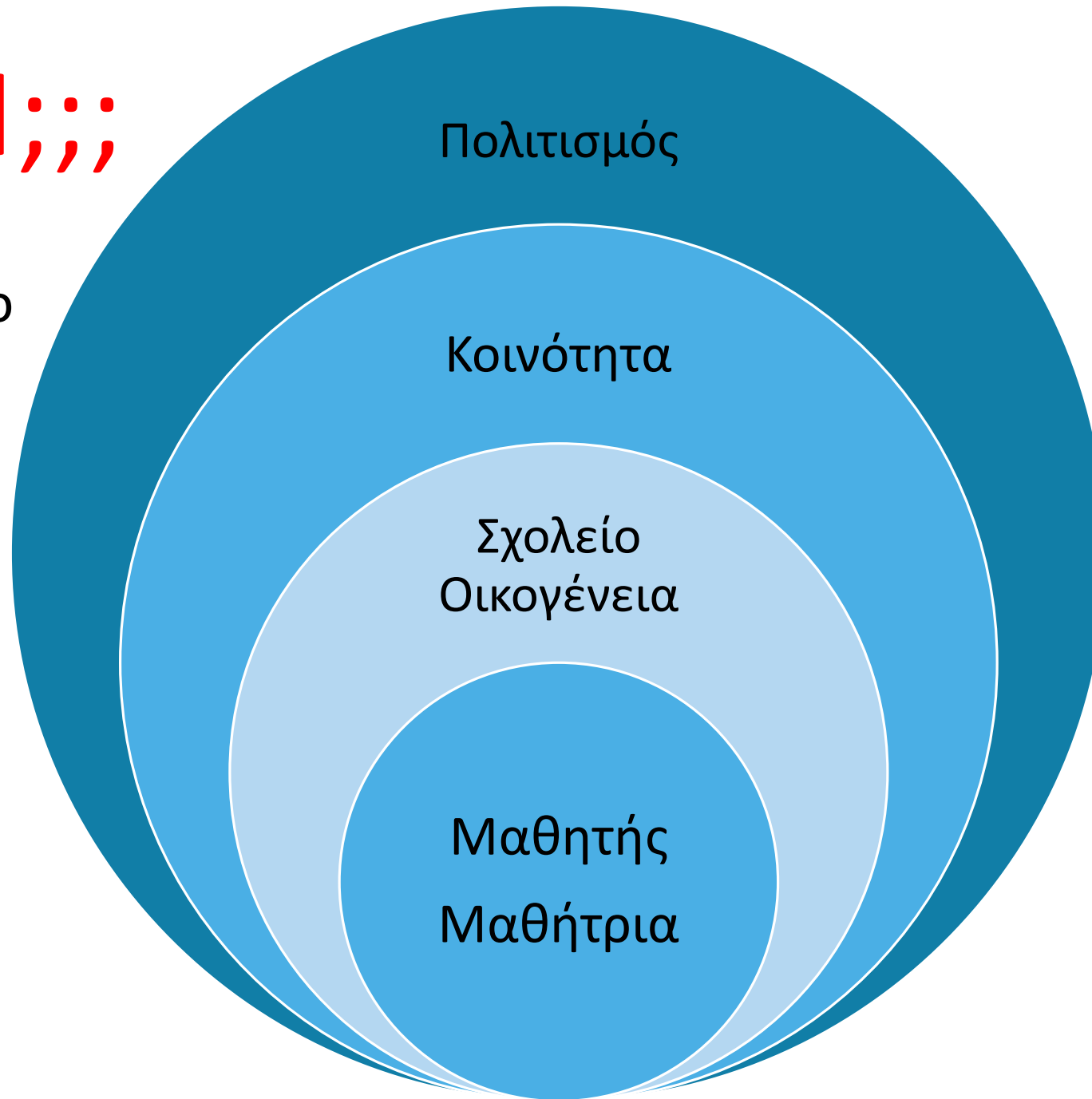

Τζων Κέννεντυ (1917-1963)

ΓΙΑΤΙ;;;

Μακρο-επίπεδο

Μικρο-επίπεδο

*Παράγοντες που
συντελούν στην
εκδήλωση της
επιθετικής
συμπεριφοράς
(Fried & Fried,
1996: 7)*

ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ. ΓΙΑΤΙ;

Το κλίμα της τάξης αποτελεί μια από τις σπουδαιότερες μεταβλητές του φαινομένου της μαθητικής βίας

- ❖ Η ύπαρξη θετικού σχολικού κλίματος φαίνεται να **προστατεύει** τους/τις μαθητές/τριες από τη **θυματοποίηση, το άγχος και την περιθωριοποίηση** (Φάντη, Κ., 2021)
- ❖ Σε σχολικές τάξεις όπου υπήρχε θετικό κλίμα παρατηρήθηκε **αυξημένη συνεργασία και κοινωνικοποίηση** και αισθητή **μείωση φαινομένων βίας και συγκρούσεων** (Evans et al, 2009).
- ❖ Η σχέση μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών επηρεάζει τη βία. Δυνητικά, η επιρροή του εκπαιδευτικού μπορεί να λειτουργήσει **ως μέσο προστασίας των θυμάτων** και γενικότερα ως μέσο αποτροπής της μαθητικής βίας (Raskauskas et al, 2010).
- ❖ Σημαντικός παράγοντας μείωσης της μαθητικής βίας είναι **η ενσυναίσθηση** (η κατανόηση και βίωση των συναισθημάτων των άλλων) (Raskauskas et al, 2010).

ΘΕΤΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ

Πρακτικές που αφορούν:

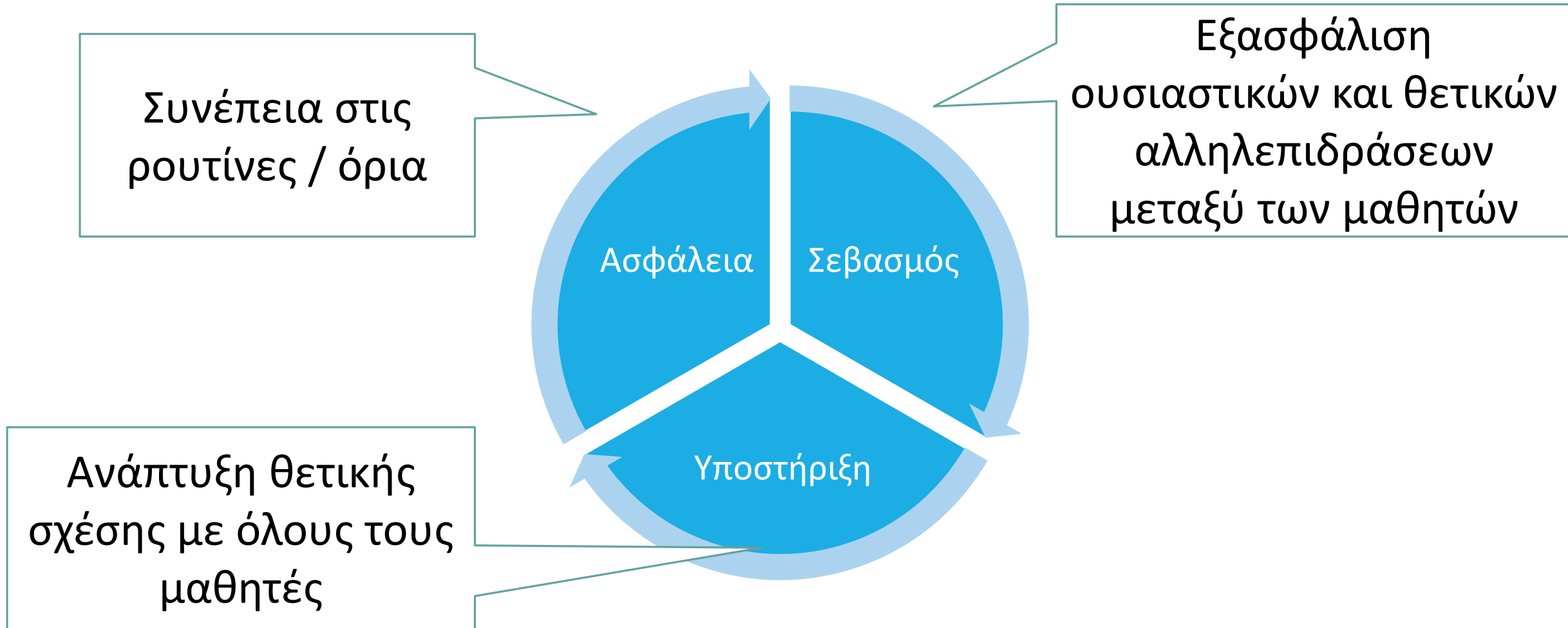
- Τη διοίκηση της σχολικής τάξης – τα παιδιά να αποκτήσουν συνήθειες/ρουτίνες, σύστημα συνεπειών
- Την οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- Τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών απέναντι στους μαθητές τους

(Κυρίδης, 1999. Καψάλης, 2000).

Επίτευξη ισορροπίας

ΘΕΤΙΚΟ ΚΛΙΜΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

ΠΩΣ Ο/Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΠΡΟΩΘΕΙ
ΤΟ ΘΕΤΙΚΟ ΚΛΙΜΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ;

«ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΕΣ» ΤΑΞΗΣ (RITUALS)

Οι τελετουργίες της τάξης είναι δραστηριότητες που γίνονται καθημερινά (πχ πρωινή προσευχή).

Π.χ.

- Απαλή μουσική (relaxing music) στην τάξη (διάβασμα παραμυθιού, ατομικές ασκήσεις, τέχνης κλπ.).
- Τυπική δραστηριότητα –(καλωσόρισμα κάθε πρωί, 5' στο τέλος της μέρας / βδομάδας, κλπ).
- «Τι κάνω όταν τελειώσω;»

ΩΡΑ «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ»

Συζήτηση για θέματα που αφορούν τη ζωή τους στο σχολείο

- Προβληματισμοί
- Απόψεις
- Εισηγήσεις
- Επίλυση συγκρούσεων
- Τήρηση κανόνων

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

Καθορισμός **κανόνων** της τάξης και **συνεπειών** σε **συνεργασία με τα παιδιά** (Εγκύκλιος «Δημιουργία Επιτροπής... Παραβατικότητας, 2016, γρρ4464)

- Περιορισμένοι σε αριθμό (3-5)
- Συγκεκριμένοι, σαφείς, κατανοητοί
- Να έχουν συζητηθεί επαρκώς
- Να είναι αποδεκτοί από την πλειοψηφία
- Να εκτίθενται μόνιμα στην τάξη
- Να είναι σε καταφατική μορφή

Σηκώνω το χέρι μου για να μιλήσω!

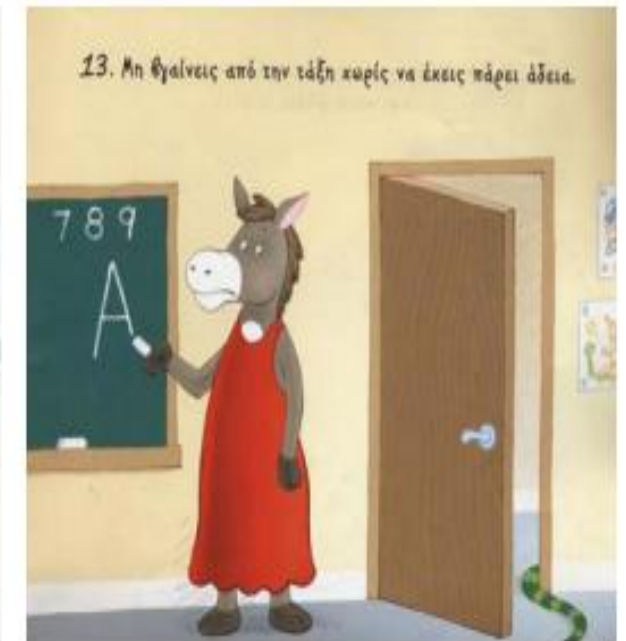
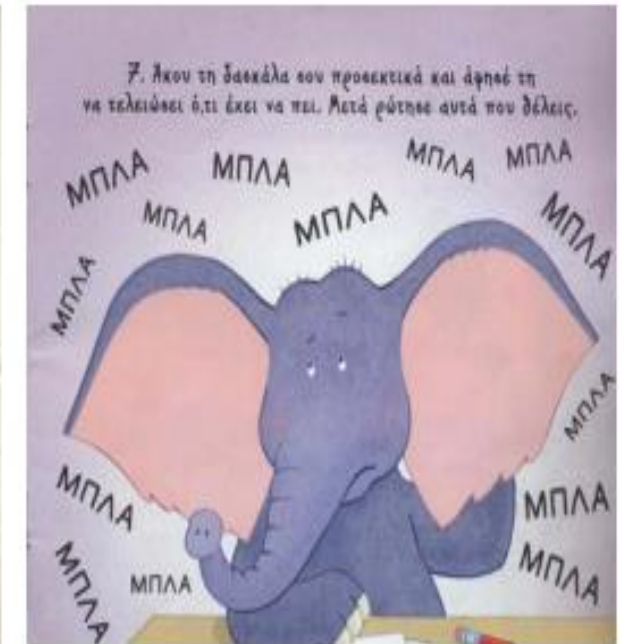

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

Εικονογράφηση κανόνων με
χιούμορ από τους μαθητές

*«20 κανόνες για να τα πας καλά
στο σχολείο χωρίς να τρελάνεις τη
δασκάλα σου» (Μαρκ
Γουάινσταϊν)*

<https://markweinstein.wordpress.com/>

ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΑΝΟΧΗ ΣΤΗ ΒΙΑ

https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=3088&Itemid=505&lang=el

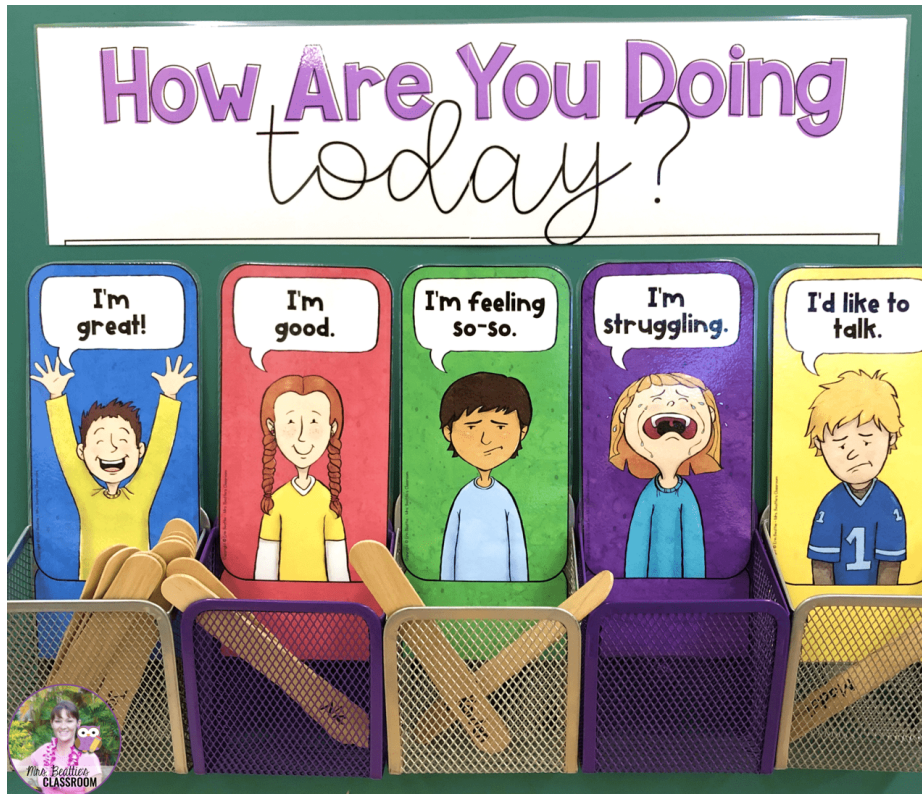
https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/antiratsistiki/kodikas_oct16.pdf

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

- Ήρεμο περιβάλλον – διασφάλιση καθημερινής **ρουτίνας** (κανόνες, παροχή ευκαιριών για εκτόνωση, συζήτηση).
- Όλα τα συναισθήματα είναι **φυσιολογικά και αποδεκτά** – όχι όμως όλες οι συμπεριφορές
- **Παροχή ευκαιριών** για έκφραση συναισθημάτων.

ΡΟΥΤΙΝΕΣ: ΠΩΣ ΝΙΩΘΕΙΣ ΣΗΜΕΡΑ;

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ

Είναι ευθύνη του δασκάλου να εκτιμά κάθε παιδί της τάξης του, έτσι ώστε καθένας να αισθάνεται ξεχωριστός και σημαντικός».

(Groundwater-Smith et al, 1998)

«Είναι ωραίο να έχεις ικανότητες, αλλά το κλειδί είναι να έχεις την ικανότητα να ανακαλύπτεις τις ικανότητες των άλλων» (Elbert Hubbard

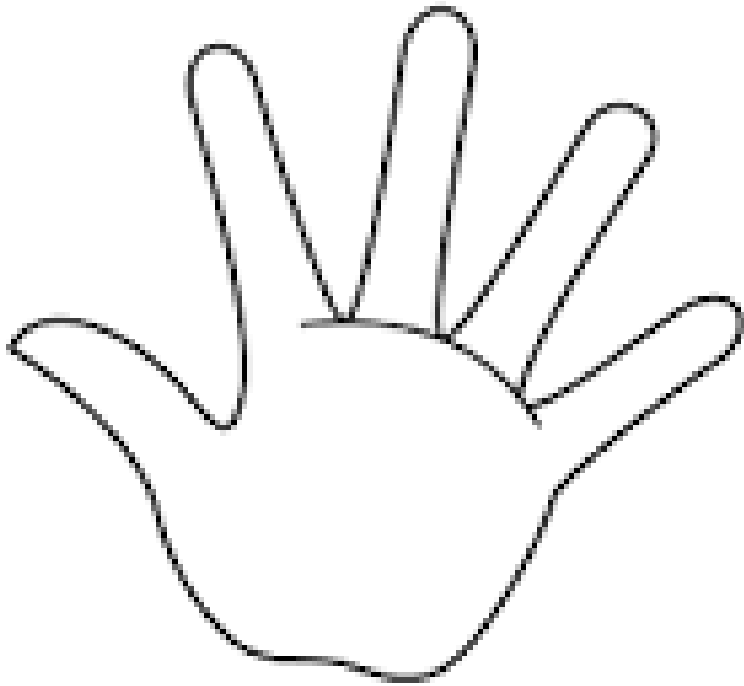
Π.χ.

“Show and tell” (<https://supermompicks.com/awesome-show-and-tell-ideas/>)

«Ο πιο σημαντικός μαθητής /Η πιο σημαντική μαθήτρια»

ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ Η ΠΑΛΑΜΗ ΤΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΜΟΥ

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συναγωνισμός vs Συνεργασία - 3 στάδια για μείωση του συναγωνισμού και προώθηση συνεργασίας:

- ❖ Δημιουργία αίσθησης κοινότητας στην τάξη
- ❖ Εξάσκηση μαθητών/μαθητριών στη συνεργασία
- ❖ Χρήση στρατηγικών συνεργατικής μάθησης

- ❖ Αύξηση ακαδημαϊκής επίδοσης των μαθητών
- ❖ Μείωση συγκρούσεων και θέληση για εξεύρεση δημιουργικών τρόπων επίλυσης σύγκρουσης και κέρδος και των δύο μερών (win win)

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

ΠΧ Συνεργατικό Διάβασμα:

- ❖ Ομάδες διαβάσματος (δυάδες διαφορετικού επιπέδου) σε μάθημα Ελληνικών, Ιστορίας, κλπ
- ❖ Καθώς ο εκπαιδευτικός βρίσκεται σε 1 ομάδα, το κάθε ζευγάρι ακολουθεί μια πορεία εργασίας:
 - Διάβασμα ο ένας στον άλλο
 - Πρόβλεψη για το τέλος μιας ιστορίας
 - Περίληψη, κύρια ιδέα
 - Απαντήσεις σε δοσμένες ερωτήσεις
 - Πρακτικές ορθογραφίας, λεξιλόγιο

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΘΕΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Η κοινωνική συμπεριφορά διδάσκεται!

- Αναγνώριση θετικής συμπεριφοράς (λεκτικά, μη λεκτικά)
- Σύστημα συμβολικών αμοιβών (ατομικό, ομαδικό)

ΔΑΣΚΑΛΟΣ / ΔΑΣΚΑΛΑ - ΠΡΟΤΥΠΟ

Οι 7 φροντίδες του δασκάλου/της δασκάλας:

- ❖ Υποστήριξη
- ❖ Ενθάρρυνση
- ❖ Ενεργητική ακρόαση
- ❖ Αποδοχή
- ❖ Εμπιστοσύνη
- ❖ Σεβασμός
- ❖ Επίλυση συγκρούσεων.

(William Glasser)

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ...

Ποιος/Ποια είσαι;

Ο ρόλος σου στην τάξη/στο σχολείο

Τι ζητάς από αυτούς

Τι δεν θέλεις από αυτούς

Τι θα έκανες για αυτούς

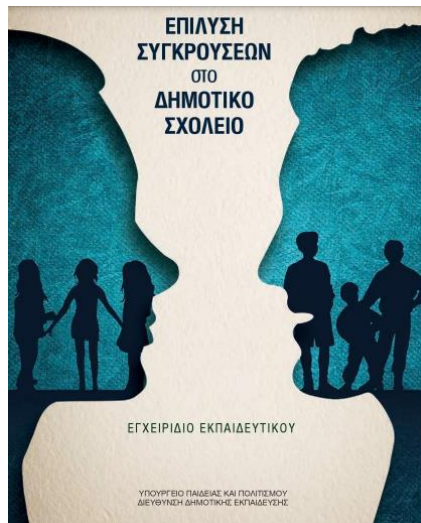
Τι δεν θα έκανες για αυτούς

(Glasser, 1993)

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΜΕ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΞΗ

«Επίλυση Συγκρούσεων στο
Δημοτικό Σχολείο»

http://www.moec.gov.cy/paratiritirio_via/ekpaideftiko_yliko/scholika_encheiridia/epilysi_sigkrouseon_kai_scholiki_diamesolavisi.pdf

«Αναγνώριση και ευαισθητοποίηση
γύρω από τον σχολικό εκφοβισμό»

https://www.pi.ac.cy/pi/files/pavis/ekpaideftiko_yliko/scholika_encheiridia/anagnorisi_kai_diacheirisi_sholiku_ekfovismou.pdf

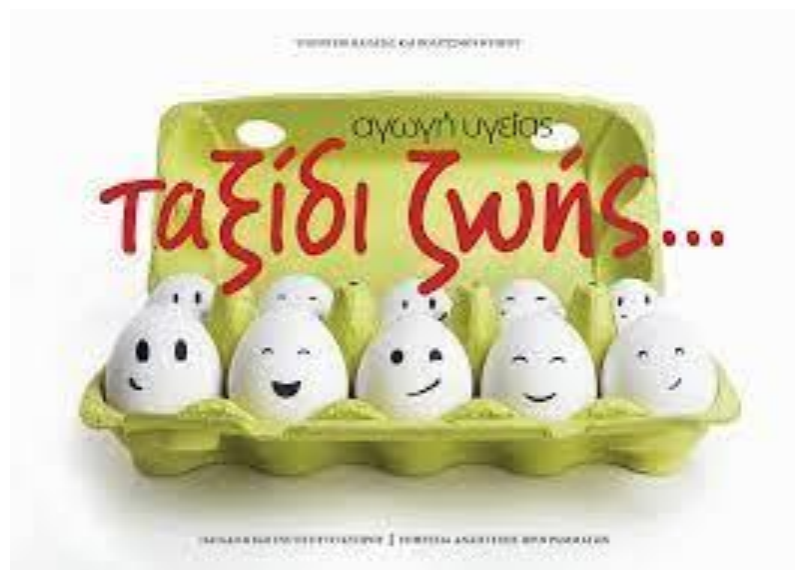
ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΜΕ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΞΗ

«Ανακαλύπτοντας τον ελέφαντα»

<http://archeia.moec.gov.cy/sd/299/anakalyptontas-ton-elefanta.pdf>

«Ταξίδι ζωής...»

<http://archeia.moec.gov.cy/sd/299/agogi-ygeias-taxidi-zois.pdf>

[http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/527B90AA37F05CFFC225834E0043258C/\\$file/Compasito,%20%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%B7%CC%81%20%CE%A0%CF%85%CE%BE%CE%B9%CC%81%CE%B4%CE%B1.pdf](http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/527B90AA37F05CFFC225834E0043258C/$file/Compasito,%20%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%B7%CC%81%20%CE%A0%CF%85%CE%BE%CE%B9%CC%81%CE%B4%CE%B1.pdf)

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

❖ Σχέδια μαθήματος με ενότητες σχετικές με ειρηνικές τάξεις:
https://paroutsas.jmc.gr/project/protect/les_4_2.htm

❖ Μάθημα «Αγωγής Υγείας» (ιστοσελίδα ΥΠΠΑΝ):
<http://agogyd.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/ypost-b-taxi#>

❖ «Διδάσκοντας Μέσα από Ιστορίες»:
http://archeia.moec.gov.cy/mc/602/didaskontas_mesa_apo_istories.pdf

❖ «Παιχνίδια Συνεργασίας: Αναλυτικό Πρόγραμμα Φυσικής Αγωγής» (2014)
http://archeia.moec.gov.cy/sd/437/paichnidia_synergasias.pdf

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!

«Η μεγαλύτερη ανακάλυψη όλων των εποχών είναι ότι το άτομο μπορεί να αλλάξει το μέλλον του απλώς αλλάζοντας τη στάση του».
(Oprah Winfrey)

Θετικό κλίμα = ευτυχισμένα παιδιά = ευτυχισμένοι/ες
δασκάλοι/ες

